

RODEČI PRAPOR

Izhaja v Ljubljani vsak
torek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje
za celo leto 14 K, za pol leta 7 K;
za četrt leta 3-50 K, mesečno 1.20 K.
za Nemčijo za pol leta 7-90, za četrt
leta 4 K; za Ameriko za pol leta
9-50 K za četrt leta 4-80 K

Posredna številka 18 v.

Reklamacije so poštne proste
Nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Rokopisi se ne vračajo.
Inserati: Enostopna petlit-vrstica
(širina 88 mm) za enkrat 20 vin,
večkrat po dogovoru.

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

139. številka.

V Ljubljani, v četrtek, dne 23. decembra 1909.

Leto XII.

NASLOVA: Zadopise in rokopise za list: Uredništvo:
«Rodeči Prapor», Ljubljana. — Za denarne pošiljave
naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo
«Rodeči Prapor», Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II.

Narodnostni mir.

Ko je imel državni zbor sklepati o izpremembi
svojega poslovnika ter se je vsled tega vprašanja
nenadoma izpremenila razvrstitev strank v parla-
mentu, so iskali nasprotniki reforme izgovorov in
nemški nacionalci in liberalci so nastopili z naukom,
da je treba urediti narodno vprašanje, preden se
more sklepati o ureditvi notranjih razmer zbornice.
S svojo opozicijo so se izdali; v njej je bilo skrito
priznanje, da nemške meščanske stranke niso na-
sprotno obstrukciji sploh, temveč le tisti ob-
strukciji, ki ovira njihove namene. Bilo bi torej
pravi lahko mogoče, da bi sami začeli obstruirati,
ako bi se imelo zgoditi kaj, kar jim ni všeč in
nekaj kakor polzkuš take obstrukcije se je že res
pokazal. Večina za izpremembo poslovnika pa je
bila prevelika in tako se je zgodilo, kar se je mo-
ralo zgoditi. Poslovnik je izpremenjen. In sedaj se
gode dalje tista pesem o potrebi narodnostnega
«reda»; iz nemško-meščanskih časopisov prehaja
že v druge, tudi v nekatere slovenske.

Bilo bi popolnoma prav, ako bi se bilo pri
nacionalističnih strankah res utrdilo spoznanje in
prepričanje, da je narodnostna sprava potrebna.
Vsak otrok v Avstriji že ve, da so večni narodni
prepiri največja ovira vsega napredka v tej državi
in vsakdo razume, da se mora najti kakršnakoli
pot iz zagate. Zal, da ni sedanjim deklamacijam
nič več verjeti kakor vsem prejšnjim in da je ne-
nadna ljubezen do narodne sprave sila sumljiva.
Da prihajajo glasovi božičnih zvonov iz nemško-
nacionalnega tabora, to le še povečuje sum, tembolj
ker bi si bili nemško-nacionalni gospodje radi pri-
hranili možnost obstrukcije prav za razprave o na-
rodnem vprašanju. Zakaj jasno je, da ne bi bilo
treba misliti na tako orožje, ako bi se gospodje

mogli zanašati na pravičnost svojih zahtev in ako
ne bi mislili na izsiljevanje.

Če bi bilo meščanskim strankam res ležeče
na taki ureditvi narodnega vprašanja, da bi bilo
ob njej mogoče življenje, bi bile že večkrat lahko
ne le dokazale to, ampak tudi prišle do cilja, vsaj
do takega, ki se da doseči v današnjih dneh. Kajti
bila bi prevelika zmota, če bi kdo mislil, da se da
že danes končno rešiti to vprašanje. Narodno
vprašanje je preveč odvisno od socialnega, prav-
zaprav preveč tiči v socialnem, da bi se dale od-
praviti vse nacionalne težave in krivice v me-
ščansko-kapitalistični družbi. Bilo bi pa že mnogo
doseženo, ako bi se vsaj kolikor možno zmanjšala
narodna nasprotja, ako bi se onemogočile tiste kri-
vice, ki se že dajo onemogočiti. Razumnemu člo-
veku ni treba dokazovati, da se do tega cilja ne
more priti na drug način, kakor da se snidejo vsi
nasprotniki in da skupno iščejo sporazum. Prav
te poti pa niso nikdar hotele nastopiti «merodajne»
meščanske stranke, dasi se jim je že ponujala.

Tisti, ki so neprenehoma gladili to pot in ka-
zali na njo, so bili socialni demokratje. Dobro je,
spomniti se prav v sedanjem času, da je frakcija
že v dobi, ko je bila po številu še popolnoma ne-
znatna, razodela svoje stališče in klicala parlament,
naj napravi red. Bilo je v Badenijevih dnevih.
Čehi so triumfirali, ker so dobili znane jezikovne
naredbe; Nemci so besnili. Žalostno je bilo:
Čehom niso pomagale te naredbe prav nič,
Nemcem niso škodovala, rešitvi narodnega vpra-
šanja niso koristile niti trohice. Takrat so naglašali
socialni demokratje, da je treba zakona, ki ima
moč, katere nikdar ne more doseči naredba. In
predlagali so odsek, ki naj bi izdelal narodnostni
zakon na podlagi enakopravnosti vseh avstrijskih
narodov.

Bil je glas upijčega v puščavi. Nemci in Slo-
vani so z enako vnemo odklonili sredstvo, ki se
jim je ponujalo. Preveč se ni bilo čuditi. Od ku-

rialnega parlamenta ni bilo lahko pričakovati trez-
nosti in volje za ureditev razmer, ki bi mogla po-
stati nevarna privilegijam.

Kurialni parlament je izginil, prišla je splošna
in enaka volilna pravica. Sedanja zbornica se lahko
sklicuje, da je izvoljena po volji ljudstva. In tej
zbornici so socialni demokratje lani zopet predla-
gali odsek, ki bi neodvisno od vlade izdelal narod-
nostni zakon za celo državo. Zopet je večina
Nemcev in Slovanov odklonila predlog. Letos se je
ponovil. Nasle so se meščanske stranke, ki so same
zahtevale, da se začne v parlamentu s proučevanjem
narodnega vprašanja in s pripravami za rešitev.
Sprejel se je tak predlog in končno se je tudi
izvolil odsek. Vsi narodi so zastopani v njem. Ves
material se lahko zbere tam; napravi se lahko
objektivna slika dejanskega položaja v državi; sli-
sijo se lahko vse tožbe, želje in zahteve, pa se
lahko primerjajo. In tedaj se lahko poiskusi kom-
promis.

Čemu torej tarnanje, čemu izgovarjanje, ko ni
treba nič drugega, kakor polotiti se dela, za ka-
tero so pripravljena tla? Človek bi se prijel za
glavo: Ali so imeli gospodje resne namene, ko so
volili narodnostni odsek, ali so hoteli le odigrati
novo burko pred ljudstvom.

Izprememba poslovnika je odprla pot do dela
v parlamentu in zato bi se morali sprijazniti z njo
tudi tisti, ki hočejo napredek v narodnostnem
vprašanju, zakaj tudi ta napredek se bo dosegel
samo v delavnem, ne pa v obstruiranem parla-
mentu. V narodnem odseku se mora pokazati, če
so meščanske stranke sploh zmožne, omogočiti na-
rodno življenje v državi. Ne pravilnik, ampak po-
štena volja odločuje. In koliko je take volje, se
mora pokazati v odseku.

Naročajte in širite naš list!

PODLISTEK.

E. Kristan:
Žalostna humoreska.

V vrbovniško bolnišnico je prišel revež, ka-
kršnih je mnogo revežev. Bedo mu je pričala ob-
nošena pokrpana obleka nedoločene barve, v raz-
oranem licu mu je bilo čitati dolgo, mučno
trpljenje, na ustnicah in okrog njih mu je plavala
resnacija, iz oči pa mu je gledala smrt. Videti je
bilo, da je prišel le umreti pod streho. Vsem je
ta postava izsilila spoštljivo resnost; odpeljali so
ga tiho v bolniško dvorano, tam so mu skoraj po-
nižno odkazali posteljo, on pa je takoj legel. Zjutraj
pa je bil mrtev.

Tedaj so se šele spomnili, da bi bilo treba
vender vedeti, kdo je mrlič. Kako so mogli biti
sinoči tako pozabljivi? Sprejeli so ga v bolnišnico,
ne da bi bili zahtevali od njega kakšnih doku-
mentov, ne da bi ga bili le vprašali, kako se ime-
nuje. No da, še komedije bi lahko imeli radi tega.
Čudno: Kakšna moč je izhajala iz oči neznanega
starca — ali morda iz njegove postave, da so kar
pozabili na stroge predpise? Smrt? Hm, smrt je
tukaj vendar vsakdanja prikažen.

Na vsak način je treba izvedeti, kdo je
mrtev... Pregledali so vso obleko — borne,
siromašne krpe, a našli niso ničesar razven pisma,
pisane s svinčnikom in skoraj popolnoma meč-

ljivega. Tudi naslov je bil že zelo zmazan. Pol ure
so ugibali nad zavitkom kakor nad hijeroglifi;
končno so ustanovili, da je bilo mrliču ime Fran
Rogač. Vsi so pritrdili, da dovoljuje križkrazi na
kuverti samo to rešitev. Denarja niso našli nobe-
nega, tudi nobene druge vrednosti ne. In tako so
poslali slugo na magistrat, da naznani smrt Frana
Rogača, o katerem se ne ve ničesar, in ki je
umrl, ne da bi zapustil kaj.

Sluga Janez Radgaj je predložil uradniku
gospodu Antonu Važnoviču pravilno popisani for-
mular, rekoč nekam porogljivo: «Nič posebnega;
navaden berač.» Gospod Važnovič je bil namreč
dealist po volji gospodovi in v vsaki stvarci je
iskal nekaj skrivnostno znamenitega. Na primer,
ako se mu je naznani smrt človeka: Ali ni bil
umrl kaj «boljšega», morda celo kaj glasovitega?
Take stvari so namreč mogoče in treba je pomi-
sliti, da je bil Važnovič romantičen pesnik. Rad-
gaj pa je bil grozen prozaik in je gospoda urad-
nika vedno rad nekoliko «potegoval». Toda danes
se je urezal. Važnovič je začel čitati listek, a na-
enkrat je udaril z obemi pestmi hkrati na pisalno
mizo, planil kvisku, pograbil Janeza za telovnik,
ter ga začel tresti, pojoč crescendo in fortissimo:
«Človek, sin Beelzebubov, harlekin! Ali veš, kaj
se je zgodilo? Fran Rogač! E, analfabet, ignorant!
Fran Rogač, pravim. No? Fran Rogač! Ti pa
stojiš pred menoj kakor tele pred Horacovo odo.
Revček, siromašen na duhu, v vaši bolnišnici je

umrl eden prvih pesnikov slovenskih. Ali veš, kaj
se to pravi?»

Radgaj je menda ni vedel. Saj se dijak odgo-
varja na vprašanja, ako le kaj ve. Radgaj pa je
molčal. Ko pa se je Važnovič začel vesti, kakor da
hoče malo zblazniti, se je naenkrat obrnil, zapri
široka usta, pa je je popihal, da pripoveduje vsem
ljudem: Pri nas je umrl pesnik, pesnik Fran Rogač!
Medtem je pohitel Važnovič k gospodu županu, da
mu naznani prevažni dogodek.

Župan je nagubančil čelo, kar mu je vselej
škodovalo, ker se je tedaj pokazalo, da je pod
lasmi, umetno počesanimi z desne na levo, pleša
tako gola kakor vrh Triglava. Ali brez gub na
čelu ni mogel misliti.

«Rogač, Rogač — —, kaj je to nemara tist
capin, ki je nekaj pisal «Šuko»?

«Tisti, tisti, gospod župan. Dobro bi bilo, da
obesimo takoj črno zastavo na hišo.»

«Kaj? Ali ste kdaj čitali «Šuko»?

«O pač, vsi.»

«No, pa ne veste, da se je norca delal iz
vsega, kar je drago in sveto postenim ljudem?
Nobenih idealov ni imel, zbadal je vsakega odlič-
njaka, njegova «Šuka» je neprenehoma grizla.»

«No, bil je satirik, gospod župan. Jaz sem
pač bolj za romantiko. Pa talenta se mu ni moglo
odrekat.»

Konec prih.

Slovensko šolsko vprašanje v tržaškem mestnem svetu.

Konec.

Kdor zna s svojo glavo misliti, bo razumel takoj, da je hotel sodrug Cerniutz doseči s svojim govorom en sam namen. In sicer, prepričati ital. nacionalce, da bi glasovali za slovensko šolo v Trstu. Ampak za sodrugom Cerniutzem se je oglasil dr. Slavik. Ni mu bilo ležeče na tem, da bi tudi od svoje strani izkušal pridobiti ital. nacionalce za prepotrebno šolo. Kaj še. Še zmenil se ni za slovensko šolo. Ampak postavil se je kakor otrok, ki se mu zazdi, da si je na mah nekaj pametnega domislil pa je začel pripovedovati, da sodr. Cerniutz pravzaprav ni zagovarjal slovenskih šol kot takih, marveč samo zato, ker bi se v njih Slovenci lažje potujčevali, ako bi bile v rokah občine. In sodrug Cerniutz mu je odgovoril: Moral sem pač pridobiti ital. nacionalce za slovenske šole.

Ni bilo treba, da je to sodrug Cerniutz sam pojasnil. Kdor njegovega namena ni razumel, ni vredno, da se pristeva razumnim ljudem, kaj še, da bi bil vreden kakršnegasibodi mandata. In mi si mislimo: Kaj bi morali imeti ljudje v glavi, da bi se dali prepričati od dr. Slavika in »Edinosti«, da socialni demokratje zahtevajo izboljšanje plač in vseh drugih ugodnosti za delavce samo zato, da bi delavci potem lažje in hitreje od gladu umirali.

Italijanski socialni demokratje zahtevajo na Dunaju šolo za tržške Slovence. K namestniku gredo, da bi pospešil poddržavljanje slovenskih šol v Trstu. Trudijo se, da izvedo natančno število v tržške slovenske šole zahajajočih slovenskih otrok. Nakopljejo si za svoje pravično stališče napram tržaskim Slovencem najgloblje sovraštvo od ital. nacionalcev. V mestnem svetu izkušajo prepričati ital. nacionalce, da bi bilo celo z ital. nacionalnega stališča koristno, da bi se dale tržaskim Slovencem šole v njihovem materinem jeziku. Pa si mislijo: Vseeno je, zakaj bodo ital. nacionalci glasovali za slovenske šole. Samo da se pride do njih. Mislijo si, da si pridobe tako vsaj hvaležnost od slovenskega naroda. Pa pride dr. Slavik in »Edinost« ter pravita, da socialni demokratje hočejo imeti slovenske šole samo zaradi tega, da bi lažje potujčevali Slovence. Nehvaležnosti je res veliko na svetu. Nerodnosti tudi. Ampak takih nerodnežev, kakršni so tržški slovenski mestni zastopniki in uredniki »Edinosti«, se ne najde kmalu.

Kakšne si predstavljata Slavik in »Edinost« slovenske šole, ako bi bile v rokah občine? Mislimo da dobre, drugače jih ne bi zahtevala od občine. In ako mislita, da bi slovenske šole v rokah občine služile v potujčevanje, zakaj jih potem zahtevate? In odkod je dr. Slavik privlekel na dan modrost, da služijo šole v potujčevanje?

Ampak danes bode povedano: »Edinost« proslavlja slovenske narodne zastopnike v mestnem svetu. Mi pravimo, da bi se morali okoličanski in mestni Slovenci v Trstu zjokati nad takimi zastopniki. Njihov nastop za slovenske šole v Trstu je bil frivolni in skrajno neroden. Obenem pa se je čitalo na obrazu slovenskim narodnim zastopnikom, da so zelo jezni, ker se socialni demokratje brigajo za slovenske šole in zanje glasujejo. Radi bi, da bi socialni demokratje temu nasprotovali. Drugače si ne moremo tolmatiti nastopa dr. Slavika, ki je govor sodr. Cerniutza rajši izrabil v svoje strankarske namene nego v korist slovenske šole. Pa tudi dejstvo, da je politično društvo »Edinost« sklicalo samostojno shod za slovenske šole proti ponovnim sklepom odbora slovenskih staršev, ki je želel, da bi bili taki shodi prireditelji vseh tržaskih Slovencev, nam jasno dokazuje, da hočejo tržški narodnjakariji še nadalje uganjati s slovenskimi šolami strankarsko burko in da ne žele dobiti slovenske šole.

Po govoru sodruga Cerniutza v mestnem svetu je bilo opaziti med italijanskimi nacionalci sempatja neko zanimanje za stvar in vse je kazalo, da dobi predlog za slovenske šole tudi kak italijansko-nacionalistični glas. Ne bi bilo bogve kaj. Ampak storjen bi bil s tem lep korak naprej. Po govoru dr. Slavika, ki je izsilil od sodr. Cerniutza omo znamenito izjavo, se je pri ital. nacionalcih zanimanje poglelo in za slovenske šole so glasovali samo socialni demokratje in slovenski narodnjaki.

Mari ima sedaj slovensko ljudstvo dolžnost biti za tako nerodno postopanje slovenskim narodnjakjem hvaležno?

Sodr. Cerniutz ni vedel, da ga drji. Slaviki ne bodo hoteli razumeti. Misli si je, da so tudi oni odkritosrečno navdušeni za ugodno rešitev slovenskega šolskega vprašanja. Misli si je, da ima opraviti s poštenimi zastopniki kakor je pošten slovenski narod. Prepričal se je pa lahko, da so slovenski narodnjakariji pripravljeni žrtvovati najplemenitejšo zahtevo slovenskega ljudstva, da jim je le mogoče pokazati se kot žrtve, da jim je le mogoče očrnuti socialne demokrate pred nezavednim ljudstvom.

Sodr. Cerniutz ve, kakor vemo mi, da socialna demokracija ne goji v svojih zahtevah za enakopravnost narodov nobene pristranosti. Ve, da socialni demokratje nimajo in ne smejo imeti pri narodnostnih vprašanjih nobenega drugega namena kakor da brezobzirno zahtevajo za vsak narod to, kar mu gre po naravnih zakonih. In temu naj prilagodi v bodoče svoje nastope. Tako ne bo dal gadu priložnosti, da ga za njegovo plemenitost hvaležno piči.

Ako še niste, pošljite naročnino!

Goriška volitev.

Gorica, 22. decembra.

V nedeljo se je opravila nadomestna volitev za goriški deželni zbor za mandat ponesrečenega poslanca Jeriča, ni pa rodila onega rezultata, ki se je pričakoval z ozirom na pogoje te volitve. Ker so se liberalci in agrarci ločili, tako da je vsaka stranka kandidirala za se, se je mislilo, da se pokaže moč vsake stranke. To pričakovanje je prekrizalo vreme, ki je bilo tako, da ne bi bil človek, kakor se pravi, spodil psa izpod strehe. Posledica je bila, da so se pač žrtvovali klerikalci, katerim je slo zato, da ne izgube mandata, ki je bil že njihov in so se volilci te stranke uklonili strastni agitaciji, pa sli polnoštevilno volit, dočim je prav veliko število volilcev, ki za svoje stranke niso pričakovali zmage, ostalo doma. Posebno velika apatija je bila pri agrarcih in liberalcih; število glasov, ki so ga dobili vsled tega, se mora imenovati naravnost majhno. Socialna demokracija bi bila z ozirom na razmere lahko zadovoljna, zakaj če se objektivno presodi položaj, se spozna, da je dosegla prav lep uspeh, tak kakor ga pravzaprav ni pričakovala. Vreme, ki smo ga že omenili, je zadržalo prav veliko število volilcev doma. To lahko konstatiramo po občinah, kjer imamo povsem zanesljive pristaše, pa se je število naših glasov od zadnje volitve skrčilo, ne da bi bila kakšna druga stranka pridobila glasove, ki so zmanjkali nam. Tam so sodrugi tudi naravnost izjavili, da se jim ni zdelo potrebno, izpostavljati se peklenškemu vremenu, ko itak ni bilo misliti na realno zmago. Toda važno je, da je stranka pridobila tla v celi vrsti občin, ne da bi imela doslej tam kakšno organizacijo ali pa zaupništvo. V nekaterih takih krajih je bil uspeh skoraj čudovit. Tako je n. pr. imela v Trnovem in v Lokvah N. D. O. pred tednom shode, o katerih je narodnjaško časopisje poročalo, da so bili »impozantni«. V teh dveh občinah pa je dobila socialno-demokratska stranka 54 glasov brez vsakega shoda; volilci so sami, po lastni inicijavi prišli po glasovnice za socialističnega kandidata. Zanimiva je pridobitev 24 glasov v Kobariidu, v rojstnem kraju liberalnega voditelja Gaberščka. Tudi iz te občine so se volilci sami oglasili pri deželni organizaciji.

Natančnega poročila nam danes še ni mogoče podati, ker se niso znani rezultati iz vseh občin. Skoraj nedvomno pa je, da so klerikalci že zmagali. Po dosedanjih poročilih ima socialno-demokratska stranka v 53 občinah 1147 glasov, približno torej toliko kolikor pri zadnjih volitvah. Če bi bila udeležba splošna, bi se bil torej moral pokazati prav velik napredek. Napredovali smo od zadnjih volitev v 32 občinah za 325, nazadovali pa v 17 občinah za 275 glasov. Na novo smo pridobili glasove v 22 občinah.

Da so nasprotniske stranke v agitaciji porabile vsa mogoča sredstva proti socialni demokraciji, se razume samoobsebi. Drugače že ne more biti v naših krajih. Resnično pomagali si pa niso s tem prav nič, zakaj kljub vsem njihovim naporom je socialna demokracija močno napredovala, tako da bo imela trdno podlago za novo delo.

Zaključiti ne moremo tega poročila, ne da bi omenili vrle sodruga v Štandrežu in Vrtojbi, ki se niso dali preplašiti od vremena, pa so ne le ohranili

prejšnje število glasov, temveč ga še povečali. Drugim organizacijam bi to lahko služilo za zgled.

Pregled doslej znanih rezultatov za socialno-demokratsko stranko kaže sledeča razpredelnica, ki jo izpolnimo, ko dobimo še poročila o zadnjih rezultatih.

Občina	Rezultat dne		Napredek	Izguba
	19. decemb.	26. septembra		
Nabrežina	128	190	—	62
Podgora	180	182	—	22
Solkan	74	125	—	51
Vrtojba	109	106	3	—
Štandrež	89	86	3	—
Sovodnje	41	74	—	33
Sempolaj	48	64	—	16
Cerkno	27	46	—	19
Divača	—	—	—	—
Miren	28	49	—	21
Slivno	24	34	—	10
Sv. Lucija	18	25	—	7
Opatje selo	6	20	—	14
Brstovica	42	18	24	—
Skrilje	16	16	—	—
Grahovo	14	18	—	4
Huda južina	—	—	—	—
Sv. Križ	8	14	—	6
Tolmin	5	12	—	7
Ajdovščina	6	4	2	—
Log	3	8	—	5
Sežana	3	8	—	5
Kanal	5	5	—	—
Velike žablje	12	3	9	—
Movhinje	9	4	5	—
Bilje	6	3	3	—
Renče	27	2	25	—
Št. Peter	26	1	25	—
Komen	13	6	7	—
Zgonik	1	2	—	1
Divin	2	4	—	2
Kamnje	1	1	—	—
Črniče	1	1	—	—
Gorjansko	29	—	29	—
Grgor	21	—	21	—
Kobarid	24	—	24	—
Kojsko	4	—	4	—
Libušnje	2	—	2	—
Livak	1	—	1	—
Ponikve	3	—	3	—
Št. Viška gora	15	—	15	—
Skrbina	15	—	15	—
Štjak	5	—	5	—
Vogersko	2	—	2	—
Brje	16	—	16	—
Biljana	2	—	2	—
Bate	1	—	1	—
Čepovan	1	—	1	—
Dorenberg	1	—	1	—
Storjan	1	—	1	—
Lokve	22	—	22	—
Trnovo	32	—	32	—
Temnica	14	—	14	—
Kopriva	7	—	7	—
Skopo	1	—	1	—
Skupaj	1147	1137	325	175

Domače vesti.

— Današnji številki smo priložili poštne položnice za obnove naročnin. To velja za Kranjsko. Goriški sodrugi zaupniki pošljejo naj denar za naročnino in kolportarje sodrugu Josipu Potejanu, tejniku v Gorici, Via Teatro šte. 20/l. Tržške naročnike prosimo, da odračunajo naročnino takojšnji naši filijalki v roke sodr. Antona Vaupolčiča Trst, Via Boschetto 5/l.

— Gosposka zbornica. V ponedeljek je tudi gosposka zbornica pritrdila Kramarjevi spremembi poslovnika, ki bo takoj sankcionirana in jutri v uradnem listu objavljena. Sejo je otvoril ob 8.4. popoldne predsednik knez Windischgrätz; grof Thun je predlagal, naj se sprememba poslovnika izroči posebni komisiji, ki mora za dve uri o njej v plenumu poročati. Seja naj se zato za dve uri prekine. To se je sprejelo. Ob pol 7. je imenom komisije priporočal knez Schönburg, da se predlog sprejme. Nato je minister Haerdtl povzel besedo in je dejal, da bo predloga gotovo ugodno vplivala na delo v zbornici. Sprememba poslovnika je prvi korak k izboljšanju razmer v zbornici. Minister prosi, naj zbornica predlogu pritrdi. — Po ministru je govoril baron Plener, ki je izvajal, da ustavna stranka ne pričaka od spremembe poslovnika rešitve avstrijskega problema; pot k tej rešitvi je v prvi vrsti narodnostni mir. Pritrdila bo pa vendar predlagani spremembi poslovnika, ker vidi v njej vsaj možnost dostojne rešitve parlamentarnih nalog ljudskih zastopnikov. — Grof Thun je imenom desnice izjavil, da bo glasoval za predlog. Po sklepni besedi grofa Schönburga je bila predloga v vseh treh branjih soglasno sprejeta.

— Predavanje. Nocoj, v četrtek nadaljuje sodrug Etbin Kristan v »Mestnem Domu« v Ljub-

Dober tek!

Zdrav želodec imamo in nič nas ne izkuša, poskusite jih tudi vi, urejajo blatenje in

tišči v želodec, nobenih bolečin, odkar jemljemo Fellerjeve odvajajoče rabarbarne praske z znamko »Elaipillen«. Pravimo Vam pospešujejo prebavo, 6 škatlic franko 4 K. Izdeluje jih le lekarnar E. V. Feller v Stubici, Elain trg št. 262.

ljani svoje predavanje, katero je začel na vabilo „Vzajemnosti“ zadnji teden z naslovom „Vtiski iz Srbije in Bosne“. Nocoj bo govoril o Bosni. Ker so se poslušalci zadnjič, kakor je bilo opaziti, zanimali za predmet, je nocoj pričakovati obilne udeležbe. Začetek predavanja je ob 8. zvečer.

— **Friedjungov proces na Dunaju** ki je zdramil res veliko zanimanje, se obrača boljbolj proti onim, ki so ga povzročili s svojimi pripovedkami o romantičnomaivnih zarotah in o neznajni zanikernosti celih strank, ki niso vseh raznim visokim gospodom. V obtožbah, ki jih je zalučal v svet dr. Friedjung, odet s sijajem svoje „učeniške“ slave, je treba razlikovati dvoje: Strašne zarote in bombe v Belemgradu, pa podkupljivost hrvatskosrbske koalicije. Kar se tiče prvega, je stvar bolj smešna kakor tragična. Belgrajski „revolucionarji“ bi bili sami smešni, ako bi se bili tako vedli, kakor pripovedujejo Friedjungovi „dokumenti“, zakaj krohotati bi se moral svet „zarotnikom“ ki bi govorili take dolgozvezne bombastične deklamacije, ki bi se pogrezali v tako operetno pedantičnem formalizmu in ki bi vodili do pike natančne zapisnike o vsaki rebelantovski besedi. Smešen bi bil pa tudi, kdor bi se bal takih zarotnikov, ki govore, govore in govore in ne delajo sploh nič drugega, kakor da govore in pišejo zapisnike. Dvakrat smešno bi bilo, ako bi se takih zarotnikov bala velika država kakor Avstro-Ogrska, in trikrat smešno bi moralo biti, ako bi se bala, ko se ne le o zaroti, ampak celo o zapisnikih ne more reči, da so bili res kdaj na svetu. In vendar niso imeli Friedjungovi in „Reichspostini“ članki drugega namena, kakor „dokazovati“, kako bi se bila morala Avstro-Ogrska bati srbskih „zarot“. Obtoženi napadalci se kažejo v sodnijski dvorani velike „patriote“, tako da govore včasih naravnost veteranski jezik. Danes je pa že očitno, da nima Avstrija nobenega povišja, biti hvaležna tem patriotom, ki bi jo spravili v najsmešnejšo situacijo, ako bi morala prevzeti odgovornost za njihove povesti o strahovih. Drugo je podtikanje podkupljivosti hrvatskosrbski koaliciji. Globok prepad je med to zvezo meščanskih strank in socialno demokracijo. V socialnih nazorih nas loči cel svet. Njihovi in naši politični cilji leže na povsem nasprotnih koncih. To nam pa ne more kaliti oči, da bi ne spoznali pravih namenov vse gonje ter krivice, ki se godi. Hrvatskosrbska koalicija je vladajoči gospodi na Dunaju in v Budimpešti trn v peti, ker jo smatra za predstavnicu večine hrvatskega in srbskega naroda, tistega naroda, ki noče biti s epa orodje raznih Aerenthalov, Wekerlejev in Rauchov. Gospodje, ki imajo moč v krempljih, imajo seveda pravico, bojevati se. Ampak če se zahteva že od potlačenih in zaslužjenih, da izbirajo orožje v svojem boju, se sme to še z večjo pravico zahtevati od gospodujočih, ki imajo itak več moči in več sredstev. Prav tisti, ki gospodujejo, so pa zatajili to načelo in so se postavili na stališče, da namen posvečuje sredstva. Kdor zavijti neplemenito orožje, pa ne sme zahtevati priznanja, ako mu izpodleti. Podtikanje nasprotniku, da je podkupljen, ne da bi bilo dokazov za to, ne da bi bila trditev sploh verjetna, je tako nizko, umazano bojno sredstvo, da ga ne more opravičiti noben namen, zlasti pa ne namen, ki že samposobi ni plemenit. Zaradi tega in pa, ker se je hotelo s hrvatskosrbsko koalicijo zadeti vse Jugoslovansvo, je proces drugega pomena kakor navadna tožba radi obrekovanja. Ako se dokaže, da so bili napadi na hrvatskosrbsko koalicijo neupravičeni, ne bodo obsojeni le obtoženci, ki stoje pred sodiščem, ampak obsojen bo ves sistem političnega nasilstva in uhobnosti, ki se je hotel uveljaviti na jugu te države. Tako obsodbo pa mora pozdraviti vsak, kdor zahteva tudi v političnem boju — pa naj gre za „malo“ ali za „veliko“ politiko — poštenja!

— **Na Silvestrov večer** priredijo ljubljanski mizarji veselico pri Poljsaku na Martinovi cesti. Spored je obširen. Po dovršenem sporedu sledi ples. Vstopnina 30 vin. Več naznanimo prihodnjie. **Prihodnja številka** izide, ker je v soboto praznik, v torek.

Socialni pregled.

Ključavčarji, pozor! V torek dne 21. t. m. je izbruknila pri ključavničarski tvrdki Weibl v Ljubljani vsled kričeh nerednosti, ki so vladale v delavnici, stavka. O stavki sami objavimo ob priliki več. Za sedaj pozivljemo vse ključavničarske pomočnike, da pod nikakim pogojem ne iščejo pri Weiblu dela.

Umetnost in književnost.

Iz gledališke pisarne. O božičnih praznikih bodo štiri predstave: Dne 25. t. m. popoldne ob 8. uri opremna božična pravljica za otroke „V božični noči“ (pisala H. Bethge-Thrun) s prizori palčkov, gozdnih vil, angelov, Miklavža, Mefista, božičnega drevesa i. dr. Sodeluje več otrok. Zvečer 25. t. m. bode operna predstava; dne 26. t. m. bo operetna predstava, zvečer pa zgodovinska drama V. Jelenca „Erazem Predjamski“. Ta predstava bo obenem častni večer

g. Hinka Nučiča, ki slavi desetletnico svojega delovanja kot naš član. Dne 28. in 30. t. m. bosta operetni predstavi „Valčkovega čara“.

Zadnje vesti.

Državni zbor.

Dunaj, 22. decembra. Zbornica se je vrnila na redno delo in je bila včeraj pridna. Opravila je prvo čitanje pooblastilnega zakona ter je rešila predloge o delavnem času v trgovinski obrti, zakon za trgovske pomočnike, zavarovanje za nezgode v stavbinski obrti ter novelo h kazenskemu zakonu.

Predsednik Pattai je naznanil, da se razglasi zakon o izpremembi poslovnika v državnem zakonskem listu še ta dan.

Na dnevnem redu je bil najprej trgovsko-politični pooblastilni zakon; v zvezi s tem se je obravnaval vladni načrt o pospeševanju živinoreje. Trgovinski minister dr. Weißkirchner je toplo priporočal oba zakona in se je skliceval na sodruga dr. Rennerja, ki je leta 1907 v imenu socialnih demokratov vložil predlog za krepko pospeševanje živinoreje (— kar bi agrarci vedno radi utajevali, kadar govore s kmeti, ker hočejo kmetom naslikati socialne demokrate kot njihove najhujše sovražnike. Op. ur.)

V imenu socialno-demokratske zveze je govoril poslanec Grigorovici. Trgovinske pogodbe so sredstvo, ki omogočajo, da dobe delavci več dela. Industrija v Avstriji se ne razvija; to je politična nesreča države, pa tudi nesreča za delavstvo, ki ga boljbolj tare beda in brezposelnost. Obširno je govoril o razmerah v Bukovini in je izjavil, da bodo socialni demokrate glasovali za trgovinske pogodbe.

Sodrug Gruber je naglašal, da so trgovinske pogodbe važne za delavstvo, kajti čim večji je izvoz, temveč je prilike za delo. To je ravno v sedanjih krizi važno. Trgovinske pogodbe so pa tudi potrebne za uvoz živil, ki je nujen zlasti v dobi sedanje draginje. Razvoj živinoreje v Avstriji je močno zaostal za potrebo, tako da je uvoz mesa naravnost vprašanje življenja za industrialno prebivalstvo. Sovražstvo do Avstrije na Balkanu je posledica našega gospodarskega nasprotovanja proti balkanskim narodom. „Patriotičnim“ agrarcem je cena prašičev važnejša od domovine.

Po končani razpravi se je odkazal pooblastilni zakon narodno-gospodarskemu, živinorejski pa poljedelskemu odseku.

Potem sta se brez debate sprejela oba zakona za trgovske pomočnike in pomožne delavce.

Poslanec Schrammel je poročal o zakonu, ki ga je bil sprožil sodrug Reumann zaradi zavarovanja stavbinskih delavcev za nezgode. — Nemški radikalec Stransky je razkril svoje delavcem prijazno srce s tem, da je predlagal izpremembo, po kateri naj bi veljala zavarovalna dolžnost le za tiste delavce, ki imajo izključno ali pretežno opraviti z delom na stavbah; za tiste, ki so samo začasno na stavbah, naj bi pa veljala le za tisti čas. Poslanec Reumann je opozarjal, da bi taka izprememba škodovala delavcem, kar je naglašal tudi sodrug Schrammel. Krščanski socialci so bili proti zakonu sploh. Zakon sam se je sprejel v drugem in tretjem čitanju. Žal, da se je večina pokazala delavstvu tako sovražna, da je glasovala tudi za Stranskyjev predlog, ki je dobil 212 glasov proti 110. Proti temu predlogu so glasovali le socialni demokrate, Nemci Lecher, Ofner in Hock, češki radikali in nekateri češki klerikali.

Kazenska novela se je sprejemala v drugem in tretjem čitanju.

Na vrsto je prišel potem hujni predlog poslanca Hologa, ki ga je pa sam umaknil.

Dunaj, 22. decembra. Na današnji seji je bila razprava o poročilu proračunskega odseka. Debata je bila precej obširna in je trajala dve uri. Glasovalo se je ob veliki napetosti. Za proračun je bilo 246 glasov, proti proračunu 202. Vladna večina je torej znašala komaj 44 glasov. Proti provizoriju so glasovali socialni demokrate, Slovanska Enota razven dalmatinskih poslancev, ki so zapustili zbornico, ter Rusini. — Proračunu je sledila razprava o kontingentiranju alkohola, pri kateri so Poljaki uprizorili malo demonstracijo s tem, da so zapustili dvorano, ker se je sprejela neka njim neljuba resolucija. Potem se je razpravljalo o davčnih popustih, nadalje o zakonu, ki dovoljuje 54 milijonov kredita za povzdigo živinoreje, ter pooblastilni zakon v drugem in tretjem čitanju. Oba zakona sta bila sprejeta po daljši debati.

Deželni zbor. Dunaj, 22. decembra. Oficialno se razglasa, da bodo, če reši državni zbor svoj program pred božičnimi prazniki, sklicani deželni zbori za Gorenjo Avstrijo, Tirolsko in Gorisko dne 27. t. m., za Stajersko, Kranjsko, Moravsko in Štajersko dne 28. t. m., za Bukovino dne 29. decembra, za Nižje Avstrijsko dne 3., za Salburško dne 4. januarja. Baje se ima tudi češki deželni zbor sklicati dne 10. januarja.

Goriške volitve. Gorica, 22. decembra. Definitivni rezultat goriške nadomestne volitve se je pravkar razglasil. Dobili so: Zlobec (klerikalec)

10.730 glasov, Vrtovec (liberalec) 4079, Vran (agrarec) 2358, dr. Tuma (socialni demokrat) 1218. Število socialno-demokratskih glasov se je torej kljub mnogo manjši udeležbi še povečalo. Sploh je socialna demokracija edina stranka, pri kateri kaže sedanja volitev napredek. Izvoljen je Zlobec, tako da imajo klerikali sedaj 9 poslancev v deželnem zboru.

„Pri Levu“
na Marije Tezije cesti šte. 16
bo v nedeljo (na Štefanov dan)
v vrtnem salonu

velika plesna veselica

pri kateri svira godba na lok
Začetek ob pol 8. zvečer. Vstopnina 40 v.

Za mnogobrojni obisk se priporoča

Ivan Kalan, restavrater.

H. Suttner

Ljubljana :: Mestni trg

razpošila ure, zlatino in srebrnino na vse kraje sveta, obrnite se zanesljivo na domačo slovensko trgovko. — Veliki novi cenik zastoj.

Novost: Ploščnata, tanka, prava nikelnasta Anker-Roskopf ura na 6 kamnov, pokrovi ostanejo vedno beli, prav natančno 36 ur idoča K 4.50. — Srebrne ure od 6 K naprej. — Večletno jamstvo. Ako blago ne uga, se denar vrne nazaj. — Veržice s slov. trakovi: nikelnasta K 1.20, srebrna K 5.—. 39

Želodčni liker

je najboljšje krepčilo želodca!

Blizu in daleč
Vse ga pozná,
Kdor ga ima,
Ima zdravje domá!

Ljudska kakovost liter K 2.40.

Kabinetna kakovost „ 4.80.

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

Svarimo

vsakogar, če je hripav, zasližen in če nima teka, če opazi, da izgubi na teži svojega telesa, če se ponoči poti, če se čuti slabega in izmučenega, ali če opazi te pojave pri kakem družinskem udu,

da naj ne rabi tajnih sredstev, ampak da nemudoma naroči **Orkenyev sirup iz lipovega medu**, da se te pojave takoj omeji. Orkenyev sirup iz lipovega medu prekaša vsa podobna sredstva, olajša kašelj, odpravi slezene, vzbuja slast in odpravi nočni pot. Na angleški razstavi odl kovan z zlato kolajno. Steklenica za poskušajo stane 3 krone, velika steklenica 5 kron in 3 velike steklenice franko 15 kron. Naroča se po povzetju samo pri izdelovalcu **Orkenyeva lekarna apostolov v Budapešti, Josefiring 64, Depot 31.**

Svojim čitateljem priporočamo, da se ozirajo na take tvrdke, ki inserirajo v našem listu.

Delavski žepni koledar

za leto 1910

je ravnokar izšel.

Cena 80 vln., po pošti 10 vln. več.

Naročila in denar je poslati

Upravi „Rdečega Prapora“ v Ljubljani.

Ali ste že dobili fonograf zastonj?

Da povsod vpeljem svoje izborne naj-novejše valjarje, imenovane „Goldhart“, sem se odločil, da razdelim 2500 fonografov. Zahtevajte prospekt, obenem vpošljite 10 vinarso znamko in lahko prejmete zastonj in colnine prosto krasen koncertni fonograf. 6-6

I. fonografski uvoz L. Löwin
Dunaj VI., Gumpendorferstrasse 111.

Vino naprodaj

ima

„Gospodarska zadruga“ v Vrtojbi.

Kvaliteta med vipavskim in briskim. Na zahtevo se pošiljajo vzorci. — Cene zmerne. — Zasebnikom in konsumnim društvom se priporoča.

10-3

odbor.

Modna trgovina. P. MAGDIĆ

Ljubljana

nasproti glavni pošti

priporoča:

35-34

vse modne in nakitne predmete, potrebščine za krojače in šivilje, damsko perilo, bluze, hišne halje, spodnja krila, narodne vezenine, zastave, trakove in znake.

Klobuke za dame in deklice.

Potrebščine za modistinje.

Popravljanje damskih klobukov.

Posebni oddelek : za gospode :

Vse vrste klobukov za gospode in otroke, tkano barvasto in belo perilo, kravate, rokavice in vse športne in toaletne predmete.

Sodrug, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. Agitirajte „Rdeči Prapor“! Povsod za

AMERIKA

Kdor se za AMERIKO zanima

dobi na željo

brezplačno pojasnila za najboljšo vožnjo v Ameriko.

CESARSKI PARNIKI (KAISER-SCHIFFE):

Kaiser Wilhelm II.	dolg 215 metrov
Kronprinzessin Cecilie	dolg 215 metrov
Kronprinz Wilhelm	dolg 202 metra
Kaiser Wilhelm der Grosse	dolg 198 metrov

pripeljejo potnike v 6 do 7 dneh iz Bremena v Novijork.

Odhod iz Bremena vsak torek.

Ti cesarski parniki vozijo edino le iz Bremena; kdor se hoče voziti na cesarskih parnikih, more potovati sigurno brez zaprek, ker nima nihče pravice, da bi mu to zabranil. Vsakemu je dano na prosto voljo, da sme za svoj denar, na lastne stroške potovati kamor hoče.

F. Missler, Bremen, Bahnhofstrasse 30.

Oprema popotnikov od Bremena v Ameriko, Avstralijo in Afriko. 286 8-7

Najnižje cene!

Dobra postrežba!

Ceniki zastonj poštne prosto!

Pozor!

Kdor želi imeti dobro uro, naj jo zahteva z znamko „Union“, ker te ure so najbolj trpežne in natančne. Dobe se pri:

Fr. Čudnu
urarja in trgovca
v Ljubljani

delničar in zastopnik
švicarskih tovarn
„Union“ v Biel in
Genovi. 40-36

Častiti gospod

Gabrijel Piccoli

lekarnar

52-7

v Ljubljani.

Vašo tinkturo za želodec sem že vso z velikim uspehom porabil, katero iz srca priporočam v veliko korist vsaki družini ter se Vam iskreno zahvaljujem in prosim, blagovolite mi poslati še 24 stekleničic Vaše tinkture za želodec.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Sterle

posestnik in premirani medvedji
lovec v Koritnicah, pošta Knežak
pri št. Petru na Krasu.

Ustanovljena 1847.

52-2

Ustanovljena 1847

Čovarna pohištva J. J. Naglas

Turjaški trg št. 7 || LJUBLJANA || Turjaški trg št. 7

Največja zaloga pohištva za spalne in jedilne sobe, salone in gošposke sobe. Preproge, zastorji, modroci na zmeti, žimnati modroci, otroški yosički i. t. d. Najnižje cene.

Najsolidnejše blago.

Velika božična prodaja

konfekcije za gospode, dame, dečke, deklice in otroke pod tvorniško ceno.

8-2

„Angleško skladišče oblek“
O. Bernatović :: Ljubljana
Mestni trg hiš. šte. 5.

Kavarna „Unione“ v Trstu

ulica Caserma in Torre Blanca

se priporoča.

Restavracija „International“

v Ljubljani, ob Resljevi cesti št. 22
v bližini južnega kolodvora se priporoča.
Točijo se pristna vina in izborna sveže pivo.

Gorka in mrzla jedila.
Na razpolago je lep senčnat vrt in salon.
Kegljišče.

Postrežba točna. Cene zmerne.

Na obilen poset vabi **Marija Petrič**

21-21

restavralerka.

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro
in varno potovanje
v Ameriko
Simon Hmelik
v Ljubljani, Koroška cesta 111